

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 13 decembrie 2007

în cauza Valer Pop împotriva României

(Cererea nr. 26511/04)

Strasbourg

Devenită definitivă la 13.03.2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în art. 44 alin. (2) din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Valer Pop împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Domnii B.M. Zupančič, președinte,

C. Bîrsan,

Doamnele E. Fura-Sandström,

A. Gyulumyan,

Domnii E. Myjer,

David Thor Björgvinsson,

Doamna I. Berro-Lefèvre, judecători, și

Domnul S. Naismith, grefier adjunct de secție,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 22 noiembrie 2007, a pronunțat următoarea hotărâre adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 26511/04, introdusă împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Valer Pop (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 20 mai 2004 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul R. H. Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La 12 decembrie 2006, Curtea a hotărât să comunice cererea Guvernului. Prevalându-se de dispozițiile [art. 29](#) alin. 3, ea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în 1944 și locuiește la Mangalia.

5. Din cauza restructurării armatei, începută încă din 1995, au fost adoptate mai multe măsuri legislative cu scopul de a încuraja militarii de carieră să ceară trecerea lor în rezervă și, în consecință, să se pensioneze anticipat.

6. În afara pensiei prevăzute prin art. 7 din Ordonanța Guvernului nr. 7 din 26 ianuarie 1998 (*ordonanța nr. 7/1998*) prin același text li se acorda o « plată compensatorie » neimpozabilă și calculată în raport cu solda lunară brută. Art. 31 alin. 1 din legea nr. 138 din 20 iulie 1999 (*legea nr. 138/1999*) le dădea de asemenea dreptul la un « ajutor » neimpozabil și calculat tot în raport cu solda lunară brută. Modul de calcul al acestor ajutoare a fost modificat de ordonanța de urgență a Guvernului nr. 136 din 14 septembrie 2000, care stabilea drept bază de calcul suma soldei lunare nete.

7. La 1 aprilie 2000 reclamantul a fost trecut în rezervă și pensionat anticipat având dreptul la pensie și la ajutoarele menționate anterior. În momentul plății acestor ajutoare, Ministerul Apărării (*Ministerul*) a scăzut cifra impozitului din venit, calculat potrivit dispozițiilor ordonanței Guvernului nr. 73 din 27 august 1999 privind impozitul pe venit (*ordonanța nr. 73/1999*).

8. În 2001 reclamantul a sesizat Judecătoria Constanța cu o acțiune în rambursare a sumei reținută cu titlu de impozit. Ministerul s-a opus acțiunii.

9. Printr-o sentință din 26 februarie 2002 Judecătoria a admis parțial acțiunea reclamantului și a condamnat ministerul la rambursarea sumei de 56.560.740 lei românești (ROL), reprezentând impozitul reținut ilegal, reactualizat în funcție de rata inflației, precum și 2.000.000 ROL pentru costuri și cheltuieli.

10. În urma recursului ministerului, statuând în ultimă instanță, Tribunalul Constanța a confirmat această sentință printr-o hotărâre din 16 mai 2002. Examinând

dispozițiile legale aplicabile în materie, a concluzionat că în calitate de măsuri de protecție socială ajutoarele și plățile compensatorii menționate anterior nu reprezentau venituri obținute din activitățile lucrative pentru a fi supuse impozitării în temeiul ordonanței nr. 73/1999.

11. În cursul anului 2002, ministerul a plătit reclamantului suma de 58.560.740 ROL.

12. În 2003 Procurorul general a formulat în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție un recurs în anulare împotriva sentinței din 26 februarie 2002 și hotărârii din 16 mai 2002. El a menționat că interpretând legislația internă, cele două instanțe menționate comiseseră erori grave de drept, ce au condus la o soluționare greșită a litigiului.

13. Printr-o hotărâre din 21 ianuarie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis acest recurs, a casat sentința și hotărârea susmenționate și a dispus rambursarea sumei plătite reclamantului în baza acestor decizii. Bazându-se pe interpretarea ordonanței nr. 73/1999, ea a considerat că plățile compensatorii în litigiu nu făceau parte din categoriile de venituri neimpozabile.

14. La o dată neprecizată în 2006 ministerul a cerut executarea silită a hotărârii Înaltei Curți de Casație și Justiție din 21 ianuarie 2004. Începând cu luna mai 2006 s-a reținut lunar o treime din pensia reclamantului, în iunie 2007 interesatul rambursând în întregime suma în cauză.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

15. Legislația internă pertinentă (și anume extrasele din codul de procedură civilă, din Ordonanțele de Guvern nr. 7/1998, 73/1999 și nr. 136/2000, din legea nr. 138/1999 privind salarizarea și alte drepturi ale personalului militar și hotărârea de guvern nr. 1066

din 29 decembrie 1999 privind aplicarea ordonanței nr. 73/1999) este descrisă în Hotărârea *Stere și alții împotriva României* (nr. 25632/02, paragrafele 19-24, 23 februarie 2006).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1

16. Reclamantul se plânde de o atingere adusă dreptului său la respectarea bunurilor sale datorită obligației de a restitui suma încasată în baza unei hotărâri definitive. El invocă art. 1 din Protocolul nr. 1 care prevede:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din cauza unei utilități publice și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosirea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau altor contribuții sau amenzilor.”

A. Asupra admisibilității

17. Curtea constată că această parte din plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară admisibilă.

B. Asupra fondului

18. Guvernul recunoaște că anularea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărârii definitive din 16 mai 2002 a Tribunalului Constanța constituie un amestec în dreptul la respectarea bunurilor reclamantului. El menționează că ingerința se întemeiază pe dispozițiile Ordonanței de Guvern nr. 73/1999, interpretată de Înalta Curte de Casație și

Justiție și urmărește scopul legitim de a asigura plata impozitelor. În privința proporției ingerinței, Guvernul remarcă concluziile Curții în cauza *Stere și alții împotriva României* (nr. 25632/02, 23 februarie 2006), dar consideră că reclamantul nu a dovedit că patrimoniul său a fost micșorat și lasă la aprecierea Curții soluția în privința respectării de către autorități a articolului respectiv.

19. Reclamantul subliniază că a suferit un prejudiciu din cauza hotărârii Înaltei Curți de Casație și Justiție, prezentând documentele privind reținerea de către minister a unei treimi din pensia sa în executarea acestei decizii. El face trimitere la hotărârea pronunțată de Curte în cauza *Stere și alții* menționată anterior.

20. Curtea constată mai întâi că nu se contestă faptul că în baza hotărârii definitive din 16 mai 2002 citată anterior reclamantul avea un credit la stat suficient stabilit pentru a fi exigibil și că hotărârea Înaltei Curți de Casație și Justiție de anulare a primei hotărâri a constituit o ingerință în exercitarea dreptului interesatului la respectarea bunurilor sale.

21. Curtea consideră că această ingerință reprezintă o reglementare a folosirii bunurilor care se leagă de alineatul doi al art. 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Stere și alții* citat anterior, paragrafele 37-39). Cu toate acestea, această regulă trebuie interpretată în lumina principiului general al respectării proprietății enunțat la primul paragraf al alineatului unu al articolului citat anterior (*Gasus Dosier și Fördertechnik GmbH împotriva Olandei*, Hotărârea din 23 februarie 1995, seria A nr. 306B. pag. 46-47, paragraful 55).

22. Curtea amintește că a concluzionat în cauza *Stere și alții* citată anterior că ingerința în dreptul de proprietate al reclamanților cauzată de obligația de a restitui impozitul pe ajutoare era prevăzută de lege, și anume ordonanța nr. 73/1999. În prezenta

cauză, faptele fiind similare nimic nu ar împiedica Curtea să ajungă la aceeași concluzie. De altfel, ea admite că ingerința în cauză urmărea scopul legitim de a asigura plata impozitelor.

23. Curtea trebuie de asemenea să descopere dacă a fost păstrat un «echilibru just» între cerințele interesului general și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului. Pentru a descoperi dacă această cerință este îndeplinită, se recunoaște că un stat contractant, în special când a elaborat și aplicat o politică în materie fiscală, beneficiază de o marjă largă de apreciere (*Gasus Dossier*, citat anterior, paragraful 60).

24. De aceea Curtea constată că în prezenta cauză reclamantul a fost condamnat la rambursarea sumelor încasate perfect legal în baza unei hotărâri definitive și irevocabile. Curtea relevă de asemenea că în cazul în speță nu este vorba despre aplicarea retroactivă a unei legi fiscale, ci de anularea unei hotărâri definitive irevocabilă, stabilind că reclamantul are o creanță față de stat.

25. În această privință trebuie amintit că supremația dreptului, unul din principiile fundamentale ale unei societăți democratice, este legată de ansamblul articolelor din Convenție (*Broniowski împotriva Poloniei* [GC], nr. 31443/96, paragraful 147, CEDO 204-V). Ea presupune respectarea principiului siguranței raporturilor juridice și în special a hotărârilor judecătorești irevocabile, fără care încrederea publicului în sistemul juridic și prin urmare în statul de drept ar fi pusă la îndoială (*Riabykh împotriva Rusiei*, nr. 52854/99, paragraful 52, CEDO 2003-IX).

26. Dat fiind faptul că intervenția procurorului general după încheierea unei proceduri la care nu era parte a condus la anularea în întregime a datoriei reclamantului, Curtea consideră, în ciuda puterii ample de care dispune statul în materie fiscală, că o

atingere atât de radicală adusă drepturilor interesatului a întrerupt, în defavoarea sa, echilibrul just dintre protecția proprietății și cerințele interesului general (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Stere și alții*, citat anterior, paragraful 49).

27. Prin urmare, s-a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.

II. Asupra pretensei încălcări a art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1

28. Referindu-se tot la hotărârea din 21 ianuarie 2004 a Înaltei Curți de Casație și Justiție care i-a anulat datoria, reclamantul consideră că a fost victima unui tratament discriminatoriu față de foști militari pensionați înainte de ianuarie 2000 și după septembrie 2000, ale căror ajutoare calculate în raport cu solda lunară brută și respectiv netă nu mai erau supuse impozitării, ținând cont de dispozițiile legale adoptate ulterior de autorități în materie și de interpretarea lor de către Înalta Curte de Casație și Justiție. El invocă art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1.

A. Asupra admisibilității

29. Curtea constată că această parte din plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară admisibilă.

B. Asupra fondului

30. Ținând cont de constatarea la care s-a ajuns la paragrafele 26 și 27 de mai sus, Curtea consideră că nu trebuie examinată separat această plângere (a se vedea *mutatis mutandis*, *S.A. Dangeville împotriva Franței*, nr. 36677/97, paragraful 66, *Colecție 2002-III* și *Apostolidi și alții împotriva Turciei*, nr. 45628/99, paragraful 80, 27 martie 2007).

III. Asupra pretensei încălcări a [art. 6](#) § 1 și art. 13 din Convenție

31. Reclamantul pretinde că s-a adus atingere dreptului la respectarea principiilor de securitate a raporturilor juridice și de egalitate a posibilităților de apărare datorită anulării de către Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărârii definitive din 16 mai 2002 a Tribunalului Constanța în urma unui recurs în anulare formulat de procurorul general. El se plânge de asemenea de faptul că nu dispune de nicio cale de atac împotriva hotărârii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție. Reclamantul invocă art. 6 § 1 și art.13 din Convenție care prevăd următoarele:

« Orice persoană are dreptul la judecarea echitabilă a cauzei sale (...) de către o instanță independentă și imparțială (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...) »

« Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute în prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul la acordarea unei căi de atac efective în fața unei instanțe naționale, chiar dacă încălcarea a fost comisă de persoane care acționează în exercițiul funcțiilor lor oficiale ».

32. Curtea amintește că contenciosul fiscal nu intră în domeniul de aplicare a drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, în ciuda efectelor patrimoniale pe care le are obligatoriu asupra situației contribuabililor (*Ferrazzini împotriva Italiei* [GC], nr. 44759/98, paragrafele 29-31, CEDO 2001-VII). De altfel, Curtea a considerat deja în cauze similare prezentei că acest gen de litigii ținneau în principal de dreptul public, mai exact de contenciosul fiscal și că nu exista nicio « coloratură penală » (*Stere și alții* citat anterior, paragrafele 29-31, și *Stangaciu și Tudor împotriva României*, nr. 21351/03, paragraful 25, 3 august 2006). Curtea nu întrezărește niciun motiv pentru care s-ar îndepărta de jurisprudența citată anterior, în măsura în care situația de fapt este în speță absolut la fel și

concluzionează că art. 6 § 1 din Convenție nu se aplică la procedura în cauză. În plus, în privința plângerii întemeiată pe art. 13 și legată de cea întemeiată pe art. 6 citat anterior, ea amintește că dreptul la o cale de atac prevăzut de art. 1 nu poate privi decât un drept protejat de Convenție, astfel încât art. 13 este de asemenea inaplicabil în speță (*Bompard împotriva Franței* (decizie), nr. 44081/02, 4 aprilie 2006).

33. Reiese că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convențiilor în sensul art. 35 alin. 3 și va fi respins în aplicarea art. 35 alin. 4.

IV. Asupra pretensei aplicări a art. 1 din Protocolul nr. 12

34. Reclamantul se plânde că prin pronunțarea hotărârii din 21 ianuarie 2004 Înalta Curte de Casație și Justiție, autoritățile au încălcat de asemenea art. 1 din Protocolul nr. 12 care interzice orice fel de discriminare în privința drepturilor prevăzute de lege.

35. Curtea constată că Protocolul nr. 12 a fost ratificat de România la 17 iulie 2006 și a intrat în vigoare la 1 noiembrie 2006. Ea relevă că încălcarea invocată privește anularea printr-o hotărâre din 21 ianuarie 2004 a unei decizii definitive favorabile reclamantului și că o asemenea anulare a fost considerată de Curte ca reprezentând o ingerință neașteptată, care nu crează o situație continuă (a se vedea, între altele, *Stanca împotriva României* (decizie), nr. 59028/00, 27 aprilie 2004. Prin urmare, Curtea constată că ingerința în litigiu a avut loc înainte de intrarea în vigoare a Protocolului nr. 12 în privința României.

36. Reiese că Curtea este incompetentă *ratione temporis* să examineze compatibilitatea ingerinței menționată anterior cu art. 1 din Protocolul nr. 12 și că plângerea reclamantului trebuie respinsă în aplicarea art. 35 alin. 3 și 4 din Convenție.

V. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

37. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

"În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă."

A. Prejudiciul

38. Menționând că ministerul a reținut până în iunie 2007 întreaga sumă pe care o datora în baza hotărârii din 21 ianuarie 2004 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, adică 5.856 lei noi românești (« RON »), cere rambursarea acestei sume, actualizată în euro potrivit ratei inflației. El cere de asemenea suma de 50.000 euro pentru prejudiciul moral suferit.

39. Guvernul susține că reclamantului nu i se poate rambursa o sumă mai mare decât cea reținută de minister și, în privința cererii sale cu titlu de prejudiciu moral, că suma solicitată este excesivă față de sumele acordate de Curte în cauze similare.

40. Curtea amintește că o hotărâre care constată o încălcare implică potrivit Convenției pentru statul pârât obligația juridică de a pune capăt încălcării și de a-i elimina consecințele. Dacă dreptul intern nu permite decât eliminarea incompletă a consecințelor acestei încălcări, art. 41 din Convenție conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții vătămate prin acțiunea sau omisiunea față de care s-a constatat o încălcare a Convenției.

41. Curtea consideră că în circumstanțele speței rambursarea de către stat a sumei de 5.856 RON reținută de minister în baza hotărârii din 21 ianuarie 2004 a hotărârii Înaltei Curți de Casație și Justiție, actualizată potrivit ratei inflației începând de la data reținerii de către autorități a fiecărei sume lunare până la rambursarea sumei reclamantului, l-ar pune pe

acesta din urmă pe cât posibil într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar afla dacă cerințele art. 1 din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost încălcate.

42. De altfel, Curtea consideră că reclamantul a suferit o suferință morală incontestabilă datorită condamnării sale la rambursarea sumei în litigiu. Ținând cont de circumstanțele cauzei și statuând în echitate potrivit art. 41, Curtea îi acordă cu acest titlu 1.000 euro.

B. Costuri și cheltuieli

43. Reclamantul cere de asemenea o sumă pe care nu o indică pentru costurile și cheltuielile suportate, fără a preciza sau justifica natura acestor cheltuieli.

44. Referindu-se la jurisprudența Curții în materie, Guvernul susține că reclamantul nu a justificat cheltuielile suportate.

45. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor decât în măsura în care se stabilește realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil al cuantumului lor. În cauză, ținând cont de faptul că reclamantul nu a detaliat natura costurilor și cheltuielilor pretins suportate și nu a prezentat niciun act doveditor, Curtea îi respinge cererea cu acest titlu.

C. Majorări de întârziere

48. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. declară cererea admisibilă în privința capătului de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1, singur și combinat cu art. 14 din Convenție și inadmisibilă pentru restul;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1;

3. hotărăște că nu trebuie examinat capătul de cerere întemeiat pe art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1;

4. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu [art. 44](#) alin. 2 din Convenție suma de 5.856 RON (cinci mii opt sute cinci zeci și șase lei românești), actualizat în funcție de rata inflației începând de la data reținerii de către autorități a fiecărei sume lunare până la rambursarea sumei reclamantului, pentru prejudiciul material, precum și 1.000 euro (o mie de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit, convertită în lei la cursul de schimb aplicabil la data plății;

b) că începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, sumele vor fi majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 13 decembrie 2007, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupančič,

președinte

Stanley Naismith,

grefer

Subsemnata Mioara Cioranu, titulară a autorizației cu nr.2885 eliberată de Ministerul Justiției, certific exactitatea acestei traduceri cu textul documentului din limba franceză, care a fost vizat de mine.